

ifj. Becsey Zsolt – Varga Mercédesz Gabriella

Szingapúr a versenyképességi listák élén

Napjainkban vásárlóerő-paritáson mérve közel másfélszer több GDP jut egy lakosra Szingapúrban, mint az Egyesült Államokban, míg az ország függetlenedésekor (1965-ben) az egy főre eső fejlettség mindössze az USA 20 százalékán állt. A kistigrisek közül is kiemelkedő Szingapúr fejlődését az ázsiai pénzügyi válság, a dotcom buborék és a 2008-as pénzügyi válság sem volt képes megállítani. A következőkben áttekintjük, hogyan volt képes e kis ország egy generáción belül megvalósítani azt a precedens nélküli növekedést, amellyel nemcsak felzárkózott a legfejlettebb országok szintjére, de a versenyképességi ranglisták élére ugrott, sőt mi több, kiegyensúlyozottan tartja is ezt a pozícióját.

Makrogazdasági mutatók alapján a szingapúri felzárkózás kulcsa az exportágazatok támogatásában, illetve a beruházási ráta magas tartásában rejlik. A felzárkózási időszakban (1965-től 2004-ig) a GDP arányos export meghaladta a 160 százalékot, míg a beruházási ráta közel 35 százalékon alakult. A gazdasági fejlődés során azonban Szingapúr nem a klasszikus lineáris strukturális fejlődési útvonalat (mezőgazdasági, feldolgozóipari majd szolgáltatás dominancia a gazdaságban) járta be, hanem mindig is a szolgáltatások alkották a gazdaság gerincét.

Külkereskedelmi aktivitását és gazdasági nyitottságát alapvetően támogatja az ország szerencsés földrajzi helyzete, amellyel egyfajta közvetítő szerepet tölt be elsősorban Európa és Ázsia között. Itt található a világ második legforgalmasabb teherkikötője és egyben legnagyobb olajfinomító telepe is. A nyitottságot szemlélteti az a tény is, hogy az elmúlt három évtizedben az export és import összessége több mint háromszorosa volt a megtermelt bruttó hazai termék értékének. Szingapúr az Európai Unió és a délkelet-ázsiai régió közötti kereskedelem harmadáért, a kétoldalú beruházások kétharmadáért felelős, és Magyarország legfontosabb partnere az ASEAN országok közül. Külfölddel való kereskedelmét támogatja, hogy Szingapúrban 1995 óta 0,3 százalékos szintnél alacsonyabb az effektív vámkulcs, jelenleg átlagosan 0,1 százalék. A vámkezelés során a legtöbb termék esetében igénybe vehető online egyablakos rendszer is, mely összekapcsolja a jóváhagyáshoz szükséges kormányzati szerveket, így a folyamat az esetek 99 százalékában néhány percre csökken.

A folyamatos gazdasági növekedés és terjeszkedés ugyanakkor erős állami szerepvállalás mellett tudott megvalósulni, míg a társadalmi elit és a civil szféra támogatta a kormányzati törekvéseket. Szingapúrban az ország függetlensége óta kormányzó néppárt töretlenül képes fenntartani a politikai stabilitást. Az integrációs politika sarokköve az ingatlangazdálkodás állami irányítása. Az állam birtokolja ugyanis a szingapúri ingatlanvagyon 80 százalékát, így a lakhelyválasztás is központilag irányított, melyen keresztül integrálni tudja a kormány az etnikumokat. Az egyéni szabadságjogok (pl. lakhelyválasztás, nyílt politizálás) egy részét ugyan korlátozza az állam, viszont ezt más szabadságjogok (főként biztonsághoz való jog) érvényesítése érdekében teszi. A bevándorlást az állam támogatja, ugyanakkor kvóta szabályokon keresztül korlátozza is annak

érdekében, hogy a szingapúri eredetű lakosság maradjon a domináns népcsoport. A bevándorló lakosság érdemi része határozott idejű szerződéssel él az országban és feltételekhez kötöttségükre a gyermekvállalás is.

A szingapúri gazdasági csoda a szociálpolitikai intézkedések bevezetése mellett az **iparpolitikával** indult meg. Az **állam közvetlenül is részt vett a vállalatok alapításában**, és a mai napig az egyik legfontosabb szingapúri vállalat a Temasek, melyet a pénzügyminisztérium alapított meg a 70-es években azzal a céllal, hogy a szingapúri állami vagyont kezelje és piaci alapon hasznosítsa. Mindemellett Szingapúr a technológia és a **startupok** egyik globális központjává is vált, vállalkozóknak és diákoknak biztosítanak lehetőséget tanulásra, tapasztalatgyűjtésre a világ „startup hotspot” nagyvárosaiban. Az ígéretes kezdő vállalkozásokat adókedvezményekkel és folyamatos mentorprogramokkal támogatják. **A vállalkozásokra irányuló állami támogatások szinte mindegyikénél közös feltétel, hogy a támogatott vállalat szingapúri központtal rendelkezzen, vagy a felhasználásnak az legyen a célja, hogy a vállalat Szingapúrba tegye át központját.** A támogatásokon kívül az adminisztrációs környezet is kedvező Szingapúrban. A Világbank éves felmérései szerint itt a világon az egyik „legkönnyebb” céget alapítani, köszönhetően a vállalkozásbarát szabályozásoknak.

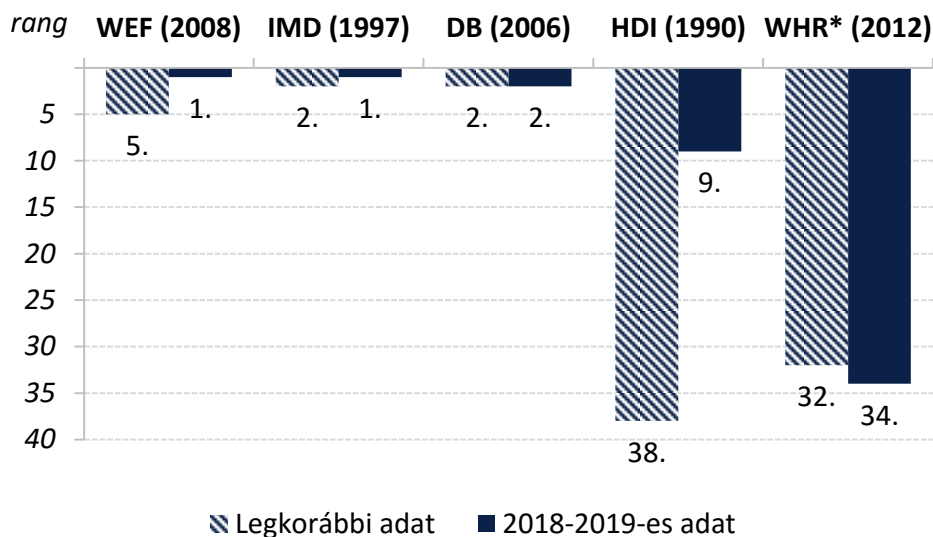
Az oktatásban is a világ élvonalához csatlakozott az ország az elmúlt évtizedek során. A kormány évente felülvizsgálja és tárgyalja az oktatási rendszer sikerességét. Ennek ellenére ugyanis, hogy az oktatás alapvetően ingyenes, vagy nagyon alacsony anyagi hozzájárulást igényel, a szingapúri The Straits Times szerint a diákokra nehezedő versenykényszerből fakadó nyomás miatt a családok 70 százaléka költ magántanóra és különórákra. Így aki mégsem engedheti meg ezeket a költségeket, lemarad. A szigorú oktatási rendszer okozta gyakori pszichológiai problémák orvoslására a Szingapúri Oktatási Minisztérium 2005-ben bevezette a „Teach Less, Learn More” stratégiát, aminek segítségével több hangsúlyt fektetnek a kreativitás fejlesztésére és a diákok való életre történő felkészítésére. A tanárok is többet dolgoznak az OECD országok átlagához viszonyítva, azonban a fizetésük is lépést tart ezzel, ami a versenyszférához közeli. Az egyetem után is nagy hangsúlyt fektetnek a tanárok továbbképzésére, az iskolákban mentori rendszert működtetnek a tanári munka fejlesztésére. Fontos mozgatórugó tehát mind a diákok, mind a tanárok képzésének rendszerében a megfelelő motiváció, valamint a folyamatos fejlődés, fejlesztés.

A teljes lakosságra vetített **foglalkoztatási ráta** extenzív és intenzív munkaerőpiaci intézkedések segítségével 30 százalékról 62 százalékra emelkedett úgy, hogy közben a lakosság mérete megháromszorozódott. 2007-ben a világot övező megatrendek lekövetésére „Szakmaátalakító programot” vezettek be (Professional Conversion Programmes - PCPs) szakemberek, vezetők, technikusok számára, hogy olyan foglalkozások és szektorok irányába mozduljanak a készségeik, melyek jó lehetőséget adnak az ország fejlődéséhez. 2015-ben Karrier támogatási programot is indítottak, melynek keretében bértámogatást nyújtanak azon munkaadók számára, melyek alkalmaznak hosszú ideje vagy visszatérően munkanélküli szingapúriakat.

A viszonylag alacsony állami szociális kiadások ellenére a humán fejlettséget mérő indikátorok jellemzően meghaladják a jóval magasabb ráfordítási arányokkal működő nyugati világ fejlettségi indexeit. A megközelítés alapja, hogy szemben az európai típusú szociális piacgazdasági modellel, a szingapúri szociális háló az **egyéni felelősség modelljére épül. Az egyéni befizetések határozzák meg a kapott szolgáltatásokat.** A szingapúri társadalombiztosítási rendszer különlegességét adja, hogy akár lakásvásárlási célra is fordítható a befizetések egy része. Ennek megfelelően a megtakarítási hajlandóság nagyon magas az országban. Az öregségi nyugdíjak teljes egészében az állampolgárok egyéni számlájára történő korábbi befizetésektől függenek.

A versenyképességi ranglistákon Szingapúr évről-évre az élmezőnyben végez. A svájci IMD üzleti iskola Versenyképesség Központja által publikált, több száz indikátort figyelembe vevő legújabb rangsorában ismét élre tört az ország. Az életminőséget általánosságban megfogni képes ENSZ által kidolgozott HDI indikátor tekintetében pedig a legutóbbi felmérés alapján a 9. helyen áll a szigetország (1. ábra). 2019-ben az OECD értékelése szerint Szingapúrnak volt a világon a második legjobb oktatási rendszere. A legutóbbi PISA felmérésen a szingapúri diákok a második helyen végeztek és a brit Quacquarelli Symonds (QS) cég által évente publikált egyetemi rangsorban is jól teljesít az ország. A The National University of Singapore és a Nanyang Technological University 11. helyen végzett a „A világ legjobb egyetemei 2020-ban” listáján, és már a megelőző évben is a lista top 20 egyeteme között szerepeltek.

1. ábra Szingapúr helyezése a versenyképességi rangsorokban

Megjegyzés: a kategória feliratoknál zárójelben az adott rangsornál elérhető legkorábbi adat

*WHR: World Happiness Report

Forrás: WEF, IMD, Világbank, OECD, ENSZ

A fentebb tárgyalt szingapúri vívmányokat beárnyékolja, hogy a felmérések szerint a szingapúri emberek relatív gazdasági fejlettségükhöz viszonyítva nem boldogok, és pesszimisták a jövőjükkel szemben. A pesszimizmus az élet minden terén meglévő magas teljesítménykényszerre vezethető vissza. A szingapúri fejlesztő modell egyik gyakorlati kritikája pedig, hogy a rendszer olyan központi

tervezést igényel, ami csak kis államokban, városállamokban kezelhető megfelelően. Legújabbban pedig a koronavírus mutatta meg, hogy a szolgáltatásokra specializálódott extrém nyitottságú gazdaság rendkívül sérülékeny a globalizáció lassulására, ami a jelenlegi modell finomhangolását helyezi kilátásba.

Összességében a stabil humán és gazdasági fundamentumok a legversenyképesebb gazdaságok élmezőnyében tartják Szingapúrt. A szingapúri gazdaságstratégia fontos tanulságokkal szolgál a közepes fejlettség csapdjából kitörni kívánó gazdaságok számára, mint amilyen Magyarország is.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2020. augusztus 13-án.”